

РЕЦЕНЗИЯ

НА

ПРОФ. Д-Р ЗОРНИЦА ДИМИТРОВА ПЕТРОВА

ПРЕПОДАВАТЕЛ ПО КЛАВИРЕН СЪПРОВОД И ПИАНО В АМТИИ „ПРОФ. АСЕН ДИАМАНДИЕВ“

ФАКУЛТЕТ „МУЗИКАЛНА ПЕДАГОГИКА“, КАТЕДРА „ПИАНО И АКОРДЕОН“

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

НА

Сун Ин

ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 8.3. „МУЗИКАЛНО И ТАНЦОВО ИЗКУСТВО“

ПО НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „МУЗИКОЗНАНИЕ И МУЗИКАЛНО ИЗКУСТВО“

ВЪВ ВОКАЛЕН ФАКУЛТЕТ

ПРИ НМА „ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ“

**С ТЕМА: „ПОЕМА ЗА МУЛАН“ – ИЗСЛЕДВАНЕ НА КИТАЙСКИ И ЕВРОПЕЙСКИ ТРАДИЦИИ;
ВОКАЛЕН ОБРАЗ НА ГЛАВНАТА ГЕРОИНЯ МУЛАН – ДРАМАТУРГИЧНИ И СТИЛИСТИЧНИ
ОСОБЕНОСТИ“**

С НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ ПРОФ. Д-Р МАРГАРИТА БАСНАРОВА

1.Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Сун Ин е докторантка на Вокалния факултет при НМА „Проф. Панчо Владигеров“ с научен ръководител- проф. д-р Маргарита Баснарова. Впечатленията ми се базират на представените документи: автобиографични сведения, дисертационен труд и автореферат. **„ПОЕМА ЗА МУЛАН“ – ИЗСЛЕДВАНЕ НА КИТАЙСКИ И ЕВРОПЕЙСКИ ТРАДИЦИИ; ВОКАЛЕН ОБРАЗ НА ГЛАВНАТА ГЕРОИНЯ МУЛАН – ДРАМАТУРГИЧНИ И СТИЛИСТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ“** –това е темата на дисертационния труд, който получих за рецензиране. Той, по същество, но с някои изключения отговаря на всички изисквания за процедурата по присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

2.Кратки биографични данни за докторанта

Сун Ин е родена на 21.03.1980 в Дзинан, Шандонг, Китай. От юли 2013г е Магистър по класическо пеене – Шандонг Институт по Изкуствата, Дзинан, Китай. Завършила е бакалавърска степен през юли 2001г в Регулярен Университет на Вътрешна Монголия, ХуХъХауТъ, Китай. Докторантката притежава завиден педагогически опит: от 2017 до 2019 е преподавател по класическо пеене в Университета Шандонг, Ляоченг, Китай. От 2014 до 2016 преподава по класическо пеене в Експериментално училище, Високотехнологична зона, Дзинан, Китай, а още по-рано (от 2001 до 2009г) е

преподавател по класическо пеене в Университета Шандонг, Вейфан, Китай. Сун Ин е участник в множество майсторски класове, например: Майсторски клас на големия корейски тенор Куан Бинг Хао, Южна Корея и Майсторски клас на известната китайска певица Ли Шиу Йънг. Изнася самостоятелни концерти и участия в конкурсни форуми. Удостоена е с награда за отлични постижения във вокалния конкурс на Регулярния Университет на Вътрешна Монголия, ХуХъХауТъ, Китай. В периода 2007- 2015г докторантката осъществява завидна публикационна дейност в различни китайски списания и медии.

3. Актуалност на темата

През 2004г се появява ситуационната симфонична опера "Поема за Мулан". Нейната премиера се състои на 8 октомври същата година, както твърди докторантката „в отговор на призива за духовно цивилизационно изграждане на страната“. Творбата възниква върху богато натрупан творчески опит- този на китайските национални опери. Произведението се превръща в ярко представителство на Културната концепция на Китайската държава в 21 век , в национална опера от най- ново време и отправна точка за развитието на китайската опера в бъдеще. Според докторантката, „Поема за Мулан“ притежава ярки характеристики, които са в основата на успешната и съдба: Преди всичко избистрена и центрирана тема, която по нов начин пресъздава древния китайски епос. Освен това е налице творба с ярки музикални характеристики, които се базират на местни фолклорни традиции, успешно инкорпорирани в нея. "Стилизирани" са по успешен начин и техники на танцовото изпълнение . В продължение на десет години, от 2004 до 2014 г. (по думите на докторантката) "Поема за Мулан" е на сцената на различни страни в Европа и Америка: в Центъра за изкуства „Линкълн“ в Ню Йорк, САЩ, във Виенската държавна опера, в Токийската академия, в Руския Кремълски Большой театър и Мариински театър. Тук трябва да се отбележи и креативността на оперния маркетинг в най- новото време- факт, който дава богати плодове.

4.Целесъобразност на изследователските методи за постигане на поставените цели

Тук е мястото да се отбележи, че в Уводната част липсват важни, а и задължителни за жанра на дисертационния труд елементи като **предмет** и **обект** на изследването. Във връзка с това няма изведена ясна система от **задачи**, които докторантката следва да разреши в хода на научните си занимания около операта „Поема за Мулан“. Липсва и **методологична основа**, върху която се простира теоретичната визия.

„Китайското оперно изкуство се е зародило сравнително късно. То се е появило след развитието и разцвета на западното оперно изкуство. Изучаването на китайската опера трябва

да се обсъжда във връзка с развитието на западната опера“. Върху този абзац следва да се тълкува мотивацията за толкова обширната Първа глава на дисертационния труд (Раздел I. Преглед на развитието на западната опера).Така изведения ретроспективен преглед обхваща изключително широк времеви периметър- от зараждането на оперното изкуство до неговия развой през 20 век. Макар и богат на информация и наситен с исторически подробности този Първи раздел остава в недостатъчно ясна и логична зависимост спрямо последващата конкретна тематика. В този смисъл остава под въпрос и причината за неговото изложение, освен че посочва една богата и правдива теоретична ориентация от страна на докторант Сун Ин.

5.Оценка на дисертационния труд (познаване на проблема, съдържание и структура по определените норми, достоверност, аналитичен подход , изведени резултати)

Дисертационният труд е структуриран в три глави, както следва:

Първа глава: Раздел I. Преглед на развитието на западната опера и Раздел II. „Опера“ и „Си Чуъ“ в китайската опера. Дефиниция на "драма" и "музикален театър"

Втора глава: Наследството на създаването на китайската национална опера, Раздел I. Ли Цинхуй (Li Jinhui) и неговите детски песенни и танцови драматични творби, Раздел II. Изследване на създаването на ранната китайска опера, Раздел III. Период на зрялост на китайската опера, Раздел IV. Диверсификация на китайската опера

Трета глава: Анализ на музикалния образ в арията на Мулан от ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“, Раздел I. Преглед на ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“, Раздел II. Анализ на сюжета и архетипите на главните герои в ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“, Раздел III. Анализ на музикалния образ на Мулан в ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“, Раздел IV. Анализ на класическата ария на Мулан в ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“, Раздел V. Заключение: Принос на ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“ за развитието на китайската национална опера в бъдеще.

Във Втори раздел на Първа глава Сун Ин развива основна и изключително продуктивна научна теза, върху която изгражда цялостната концепция на своя труд, а именно идеята, че „създаването на китайската опера всъщност е резултат на дългогодишно диверсифицирано развитие, неизбежно води до важната концепция за „пан-опера. Тази концепция е изложена за първи път от Джю Цихонг (Ju Qihong) и Джъ Ян (Zhi Yan) в “Контури на оперната естетика” („Outline of Opera Aesthetics“) и се е превърнала в основна концепция в изучаването на историята на операта, изследването и написването на този труд. Тяхната конкретна препоръка

е да не се използва западната опера (особено сериозната опера и мюзикъл) като единствен стандарт за измерване на китайската опера. Също така и изводът, че китайското оперно изкуство е създадено и постепенно развито и формирано под влиянието не само на чуждестранните култури, но и на китайската култура“. Подобна теза е гравивна именно по своята умерена логика и центрираност в точката на двупосочното влияние на европейската и националната традиция при оформянето на китайската опера като изкуство. Тази концепция е дисертабилна във всяко отношение и при това предпазва от крайното съсредоточаване в една или друга национална посока. Както във всяко културно явление, и тук е потърсена многообразната картина на случващото се, многоизмерните влияния, на които то се подчинява. В този богат микс от въздействия върху оформянето на китайската опера Сун Ин определя няколко важни признака:

-Професионализирането на творчеството е основен символ, както на китайската, така и на европейската опера, т.е. те са форми на художествено творчество

-Традиционната китайска опера принадлежи към типичното народно творчество

-Музикалният език на европейската и китайската опера е освободен от условности и търпи развитие, за разлика от изразните средства на традиционната китайска опера

В хода на своите разсъждения докторантката прави важно заключение:“ ...въпреки, че западното и китайското оперно изкуство (от една страна) и китайската традиционна опера (от друга) принадлежат към всеобхватната форма на изкуство на сценичната драма, разликата между двете все още е много очевидна и те не могат да се объркат или причислят към една и съща категория“. И нещо много важно, според Сун Ин: „В категорията на операта също трябва да бъдат включени мюзикълът, танцовата драма, китайската традиционна опера, кукленото шоу, кукленото представление на сенки и другите стилове на сценичното драматично изкуство, включително концепцията за „голяма драма“.

Във втора глава докторантката се спира на забележителното творчество на Ли Цинхуй (1891-1967)- основател на китайската детска песен и танцова драма и на първото китайско училище за песни и танци. „Създадената от него детска песенно-танцова музика има широко влияние сред народа“, според Сун Ин, същевременно е своеобразен ранен етап от зараждащия се оперен жанр, който прелива своето развитие в появата на първата опера в Китай „Уанг Джао Чуин“, написана и режисирана от Шао Мей (Xiao Mei), композирана от Жанг Шуъ (Zhang Shu) и представена в Шанхай през септември 1930 г. По-късно (през септември 1939 г.) се появява операта в четири акта „Песен на Шанхай“, композирана от Джан Хао. Между 1930-та, 1940-та, 1950-та или 1960-та, операта в Китай търпи развитие в посоката "драма плюс пеене". На базата

на богат творчески масив докторантката прави важни изводи: „Музикалните форми са по-сложни, степента на специализация в създаването на музика е значително подобрена, музикалният език вече не се основава главно на народна музика, а на творчески тонове. Те са разнообразни и има тенденция към усложняване. Постановките имат по-високо театрално ниво и са по-специализирани, с по-подробно разделение и по-голям акцент върху преследването на цялостни аудио-визуални ефекти на сцената и създаване на специфични драматични ситуации“.

Раздел Трети разглежда зрелия период на оформилата се оперна класика в Китайската република. За посоките в развитието на жанра след Втората световна война се водят задълбочени дебати. Известният по това време композитор Ма Ке създава оперни образци от нов тип- „Белокосото момиче“ и „Сватбата на Сяо Ерхей“. Докторантката подчертава интересен факт от гледна точка на историческото развитие на оперното изкуство в Китай-статията на Ма Ке „Нова опера и стара традиция – гледни точки за разработването на нова опера от основи“. Сун Ин изтъква, че написаното е „съвсем ясна и пълна теоретична декларация на композитора за неговите собствени оперни идеали, концепции и творчески търсения“ и ,че операта „Сватбата на Сяо Ерхей" е „практическото приложение, което показва осъществимостта и голямата практическа стойност на неговите оперни предложения. С други думи, тази статия и тази пиеса на Ма Ке осигуряват изящна съпътстваща двойка за теоретичното изграждане и творческата практика на китайската национална опера“.

Задълбочено и конкретно в този раздел са разгледани и други оперни заглавия, изиграли важно значение в етапното развитие на жанра по пътя на т. нар. „диверсификация“ на оперните изследвания през 80-те години на миналия век. Сун Ин откроява значимостта на операта "Пустинята" (адаптирана от Уан Фанг), композирана от Дзин Сианг. 90-те години са време на нови перспективи- появяват се и много нови местни опери „с етнически и фолклорни характеристики“ като „Ариранг“ на Ние Ксин, „Манду ХайСъчин“ на Мей Ли Ци Къ и др. Създават се творби с модерни музикални техники като „Марко Поло“, „Имало едно време една планина“ (комп. Женг Лу Ченг) и „Банкетът“ (Гуо УенДжинг). В края на Втора глава докторантката достига до ситуирането на оперния жанр в Китай през 21 век в контекста на общата идеологическа тенденция на марксизма.

Трета глава е съсредоточена върху представянето на ситуационната симфонична опера „Поема за Мулан“, създадена от композитора Гуан Ся и драматурга Лиу Лин. Според определението на докторантката: „Тя е продукт на иновативността на китайската национална опера, която съчетава традиционна китайска музика със западни техники на композиция. Така тя придоби отличителен ориенталски колорит и свеж съвременен характер“. И по-нататък:

„Появата на това произведение има особено значение и поставя началото на нов период от развитието на китайската опера през последните десетилетия. Главна насока на музикалната естетика в оперната творба е постигането на иновативност с китайски чар и духовни характеристики. Преди новия етап на развитие, много опери с етнически характер имаха старомоден и етно-местен привкус, но трудно се интегрираха с европейските и американските опери. Китайската опера, чрез темата за Мулан и музиката си, следва техниките в западната оперна музика, но има и фини промени, в духа на китайската традиция“. Адмиравам начина , по който Сун Ин представя „Поема за Мулан“ като иновативна творба с непознат до момента сценичен стил, обединил художествената същност на симфоничната музика, операта, мюзикъла, танца и традиционна китайска опера. Операта „Поема за Мулан“, е поставена за първи път през 2008 г. във Виенската държавна опера. Солистичният състав наброява 8 души, аккомпанирани от голям симфоничен оркестър. Сценичните форми са разнообразни, миксиращи в едно арии, ансамбли, хорови изпълнения и инструментални епизоди. Докторантката подчертава: „... вместо да кажем, че „Поема за Мулан“ е опера, по-добре е да кажем, че това е малък симфоничен концерт, съчетан със последователен сюжет и сложна сценография, който заслужено е сочен за представител на китайската ситуационна симфонична опера“.

В тази глава е представен времевият фон на действието, биографичните данни за авторите, резюмира се сюжетът, разяснява се същността на героинята Хуа Мулан като културен феномен и символ за поколения китайци. Интересен от гледна точка на музикалната наука е Трети раздел, който отразява музикалните характеристики на симфоничната опера „Поема за Мулан“. Според докторантката ,операта е успешно съчетание на западна и традиционна китайска интонационна стилистика . Композиторът Гуан Ся използва пентатонични мотиви, живи и игриви мелодии и ритми от провинцията Хънан . Симфоничната увертюра поднася за пръв път основната музикална тема , която в хода на действието се излага дванадесет пъти.

Сун Ин отделя внимание и на биографичната справка за певицата Пенг Лиюан, която се превъплъщава в образа на Хуа Мулан. Прекрасна фотографска поредица представя цялата гама от емоционални и хореографски състояния, запечатали великолепно изпълнение на актрисата. „Подкови разкъсват тишината на нощта“ е една от централните арии на Мулан, която фокусира духовния мир на героинята, и чиято вокална линия отвежда до ясен художествен катарзис.

В заключителния Пети раздел задълбочено са отразени приносите на симфоничната опера „Поема за Мулан“:

- В творбата е осъществено единството на наследство и иновация в музикалните изразни средства и езикова стилистика
- Операта е манифест на китайските национални добродетели
- „Поема за Мулан“ е възплъщение на колективния дух на китайския народ, на неговите обичаи, естетика и идеали
- Творбата е съчетание на собствен оперен стил с регионални и национални характеристики
- В хоровите номера се използват мащабни припеви като основни средства за изяснение на сюжета и изразяване емоциите на героите
- Оркестърът се намира на сцената, а зад него са хористите, което внушава усещането за сюжетен концерт, а не за оперен спектакъл
- Във вокалната линия се забелязва ясна симбиоза между класическото оперно пеене и народното музициране

6. Приноси и значимост на научната разработка и на публикациите по темата на дисертационния труд

В структурата на дисертационния труд липсва раздел, който да представя приносния характер на разработката. Естествено, написаното има значимост като първо цялостно изследване на тази китайска творба. Операта „Поема за Мулан“ е разгледана детайлно и многостранно. Посочени са важни иновативни елементи в нейната форма, музикално-естетична и сценична реализация. Намерено е мястото на творбата като върхово постижение в дългата еволюция на китайския оперен театър. Разкрита е своеобразната симбиоза между традиционното и западноевропейското влияние в „Поема за Мулан“. Тази симбиоза, обаче, е разкрита в общоестетически план и в много по-малка степен представлява наблюдение в конкретиката на различните музикални характеристики на творбата.

7. Кратки бележки и препоръки

Моите препоръки са свързани с някои съществени, но липсващи компоненти от структурата на дисертационния труд: Липсват обект, предмет и методология на дисертацията. Липсват приносни характеристики в заключението на труда. И не на последно място, липсват библиографски източници от западноевропейски произход, а защо не и български такива. Широтата на темата предполага богато използване на вокално-теоретичната книжовна база на „стария континент“, представляваща истинска съкровищница на научното познание за операта като изкуство.

8.Автореферат – приема се

9.Заключение: Считаю, че независимо от изказаните препоръки, имам достатъчните основания да адмиравам дисертационния труд със заглавие **„ПОЕМА ЗА МУЛАН“ – ИЗСЛЕДВАНЕ НА КИТАЙСКИ И ЕВРОПЕЙСКИ ТРАДИЦИИ; ВОКАЛЕН ОБРАЗ НА ГЛАВНАТА ГЕРОИНЯ МУЛАН – ДРАМАТУРГИЧНИ И СТИЛИСТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ**“ като важен и приносен, богат на специализирана информация и полезен за всеки, който следи развоя на световното оперно изкуство. С това изразявам увереното си предложение пред уважаемото научно за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Сун Ин.

02.януари 2024

Пловдив

Изготвил Рецензията:

проф. д-р Зорница Петрова